

Universal Declaration of Human Rights - Lamnso'

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sá' Yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ

Shúu Fù

Mo kí dzàèn kì kiíyín jì viwìr ve vìr msòŋ ví dzà á fómo Nyùu wùn à jì ghay ngàŋ seé kfəə wìr msòŋ sí dzà kinsəŋ ke vitaaví, suuyrú wùn à nyaán é kitu ke nsay,

Mo tà'ntéŋ wùn à nyaán fó ghay wìr msòŋé kù dìnèŋ ne laàyeé a dzè wo lìi nyàm se kwa' wo wù bivirin vífí vé wíri wùn à wòŋ wo wíri kì kér fó a yu vijun ve kisunŋnìn keé ngèngèr wùn à Bìímée, a'fó a dzà là fan wùn à fo kitan kì siin kì kiíyín jì dzà á shíi wo tavín wo wìr dzəm,

Mo kí dzàèn é shíi jì nsər kɪŋ á ghay wìr msòŋ fo wíri shwiíy kilòŋ e wiy e rər sí bì' fo bó á yò' dzəə kər dzəə yimò' fóo sə vitú vév fó sa' vitaavíi wùn á nə'sí,

Mo kí dzàèn é shíi fóo yìi é vitúm vi wáa kòŋnén,

Mo wír veé Kintatì ke vitum veé kitu ke nsayi fèrìn ne nsər fóo səə bíímé yév e kùm kinsəŋ ke gháy wìr nsòŋ, fóo dìn viwìr wùn à viku'ùy vé wìr, à virénrénj vé lùmèn w'ŋ wíy, e kfèn wáy wáyín jì kikuúyí ke wòŋ wùn à Dzə'əm ye juŋe dzè é mvə vitaaví ve du'un ví,

Mo vitúm ve dzàèn ngàŋ se Kintatì ke vitum veé kitu ke nsay vi kà'àn ne fo áwunee vitu jì á wiy suusín wo', e so fo wìr dzəm wáa ker għvém e kfən a lèm nsər see kùm ghay wùn à vitaaví vé wíri.

Mo wìr dzə'm kiiy ghay sìn wùn à vitaaví vìn vi, kí dzə é shíi fo ŋkà'mé vèn wáa dzə eyiìn,

Mo kí dzàèn ben,

Dzə'əm Ye Ku'ùne

Nèn fùŋ

Sá'yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ Rən, jì mfi' njiin yee rénj fo wíri wùn à vitúm vi vidzəm, e dú e máy jiwìr wò'ón mò'ón wùn à Vintatì veé wòŋ vi, mo á lem s'a'rən ghán sidzəm e vífí, a wiy a mùm e mvèm yè'éy wùn à duŋrìi fó a tavír għvém gháy sìn wùn a vitaaví vìn vi, shishár shishàr, e mvém wónj wùn ákitu ke nsay fó yìi, aá kiíy e kfèn a lèm kijuujùn e mvèm wìr veé vitum ve dzəəŋ ngàŋ si wùn à wír veé vitum ve áwune sar sá'rən vi.

1

Á dzəə wir dzəm rénrenj fó għvəm wùn à fó ghà, á yo' dzəə wir msòŋ jì kwàn. Wìr dzəm k̀m k fómo woo fó kwà'tì wùn à fó vífí, a wù kər fó a yìi e wùmò' woo wír moo fər və.

2

Wìr dəm kər ghay wùn à vitaaví ví vidzəm mo sá' rəne suuyin là nya' kìn kùm rām, nshòm, kìn lumèn kìn Wííy, kìn lám, bíímé yee kùm Nyùu, dzəə sa', kwa'tì símó'sí, kitúm wùn à ŋkè' se dzə'əm si, kén, kidzəəy kìn anta' á mó'ó.

3

Wìr dzəm kər vitaaví fó a dzə e tìn, fóo yìi mo wù ta' a yìi e kfən a dzə e kɪŋən.

4

Wír yò' kér fó a lìm vikwàn, kìn a lìm lim yee là vikaanè. Vikwàn wùn à mfiìnè wír msòṇ, kìn dzè é dzæ rənè yò' kér fó a dzæ.

5

Á yò' kér fó a nyàvrì e wír a yìi kfəə kinyò ke kí wáa kìn moo ji wír yó' dzè á wír bèy.

6

Fo nsər si, wír dzəm kér ghay virə' vidzəm fó a yensín ji wír.

7

Wír dzəm dzè rénṛén é sar nsər. A nsər kér fó a shìy wun rénṛén là nya'. Nsər kér fó a kìn wír dzəm rénṛén là nya' e ghan se kinyà' kí nəən ne e nèn bvə' sá' wír msòṇ rən. Lá wír yò' a bayír wíri ji á wáa leéy á mó'ó ntén.

8

Wír dzəm kér ghay ji nsər yeé wòn nəə e wun kinyò, e tàr kijun e ghan se wír /wíri bvə'ən nsər ye wonə foon kìn ye yì dzəən é ɲwà' nsər woó wòn, ji yì wáa shìy wun/áwune.

9

Lá wír yò'wìy koò wír e fin e lav, e nə'sì kìn e jùm fo wòn, a bó nsər yeé wòn yo' biimé.

10

Wír dzəm kér ghay rénṛén fo á sá' nsa'rə là kilo', a wù kér ghay ji á sá' á nsa' rə é lav nsa' yeé ɲgèṇṅèr ye yì tíy fo wun kitu, kfən sá'nsa' rénṛén mo yì dzəən là kilo' fío dìn vitaáví ve wù kéri wùn à vinyo ve wù kér fío yìi vi wùn à nsa' yee kùm wun.

11

1. Wír dzəm wo á toyin wun e kinyó kér ghay fo kwa'tìi wáa dzə ji wù dzə á là jay, e meé e ghan se wù tiim e ɲgèṇṅèr e kibà' ke nsa' áá sá' wun rénṛén mo nsər dzəən, e bóo yen jay və bì' fo dzəən fen fo dzə dzəá sí fəə́sín fío sə wun.

2. Bó yò'dzè á koò wír ji bì' fo wù bù'un kinyo, kìn dzə kinyo kee là ndzən ke á gov wír sho, e sar nsər wón kìn yeé kitu ke nsay e ghan se kinyo kee shooy ki kooyin, a bó yò' dzə á fò ɲge' là' ye yì shaa kinyo ke ɲwèrín kì bù'un e ghan se kinyo kì kì kooyin.

12

Á yò' kér fío nəə e wír kilitì ké dzə'ə'm, kfəə', lá', ntum si kìn fó a ròn ghvám rá, kìn yìr rá, a bó yò'dzè mo nsər ta'à. Wír dzəm kér ghay fo nsər kìn wun fo vinyò fèn.

13

1. Wír dzəm kér ghay fó a ghan a shíy aáwuneé mvəm won mo wù koné.

2. wír dzəm kér ghay fío fəə fo wòn wúmó'ó kìn fo vəə, e kfən a ker vitaáví fío kfən e bəm e wun wòn.

14

1. Wìr dzèm kër ghay wo dzè wù wàa tà' e kfèn a yu vijun ve kibeèy fó kinjuyri wìr kìn dzè é kitum kiné kí.
2. Kibeèy kin ki yò'dzè kí wàa dzə fo wír vee mo a nyén fo nsa' se bó sí yo' kùm dzəə sa' yeé wòn wùn à vinyo ve bó ví yò' tóm ashíí wùn à nsər se vintatì veé kitu ke nsay.

15

1. wìr dzèm kër ghay e wun wòn fó a dzə wan Nsay.
2. Bó nsər yo'biimé ji á shá'nín á wír fo wun ghay moo wan nsay kìn fóo sha'nín ghay vé fo wù kúvsín kitúm kfə (woŋ vé')

16

1. Vilum wùn à Vikiy ve á kuyin ne là biíy kùm rám, woŋ wùn à biímée, á kër ghay fó a ker tátí vijin, a fèr kfəə. Áwune kër vitaáví rénrŋ é ghan sé tátí vijín, e mvəm dzə'əm tátí vijin wùn á ghan sé jàvsin.
2. Tátí vijiné kù dzə cá' a dzə cá' a dzə fo Wiíy wùn Lùmèn ve á biimen fo áwune vitu ji dzə á wàa dzə.
3. Kfəə dzə fómo Nyù, a kfèn dzə kintatì ke ŋgwàrìn wòn, a kitúm wùn à woŋe kër fó a kìn.

17

1. Wìr dzèm kër vitaáví fó a ker vífá vé fo wun kitu rénrén mo dzə wù wàa ker e kintatì wùn à wír á mó'ó.
2. Nsər yo'biimé ji wìr wùmò' kinen á wír wùmò' fo wun keŋ.

18

Wìr dzèm kër ghay fó a ker kwa'tì rá, vífí vé wùn à biímé rəə. Ghay rəne tátí vitaáví vee fóo kuvsín dzəə biímé Nyúy, fo wun kitu kìn é Kintatì wùn à wír á mó'ó wùn à é ŋgèŋgèr kìn kintatì fóo dìn biímé rá moo é dùnrì, e yìi, e ghvəm wùn à fóo lèm nsər.

19

Wìr dzèm kër ghay fóo shù kinyo wùn à fóo suúy kwa'tì rá; ghay rəne fó vitaáví fo wìr wáa tiy e wun nshù là kinjivir wùn à fóo tà', e səəsí, e kfèn sàmèr sá'ka wùn à kwa'tì sí e dzəə see mo sá'ka yìi ghánen sho e kitu ke nsay là biíy.

20

1. Wìr dzèm kër ghay fóo tarnín wùn à wíri e kfèn tátí kintatì ke dzə'əm yee nyaán.
2. Lá wìr yò' kàn wír ji wù tátí á kintatì ke bó yò' dzəən koŋ rá.

21

1. Wìr dzèm kër ghay fóo a dzə e mvəm sa'yee wun wòn, fo wun kitu kìn fóo sho' wíri aá li kirə' kfə.
2. Wìr dzèm kër ghay rénrén fóo li kinyo kfə e dù sho e virə' vé lìm vee wun wòn aá ka'ay.
3. Tím sa' yeé wòn wiy a dzə, a dzə mo wíri koŋè. Koŋ rəne wiy a dìn wún é dzəə ye á wiy a sho'tí wíri shó e ghan sí ghan sí là kilo', a shó' tí rəne wiy a yìi wìr dzèm wo wù kuyin ne wùn à virénrén ví, aá wiy a sho' e kilitì kìn é dzəə yee réŋ yimò' ye yì shwinen rən.

22

Wìr dzàm, moo wír woó wòn kér ghay ló a dzə e kinèn, e klèn a yen ji wonje wùn à vitúm vimó' ví suúsín á wó, a kin wun rénrénj mo káw kìn kénje dzəə'n é wòn si wòn si, e kùm ghay dzəə ken, dzə'əm wùn á líí wonj wov ve dzəən ku fó wun viwìr wùn, wùn à ghwáme.

23

1. Wìr dzàm kér ghay fó a ker lim. Fóo sho' kfəə lim ye wù konè, e laá yò' a bo' wun, é wù wáa lim lim a yu vijun wùn à ji wù wáa dzə e kinèn fó kibun ke lim.

2. Wìr dzàm wo wù lim lim rénrénj kér fó a ker vila'ay rénrénj là nya'.

3. Wìr dzàm wo wù lim lim kér ghay fó a ker vilaámé vee rénj ve ví gheenén wun ve dzə ví tòmm wun wùn à kfəə rəə ji a dzə yí wáa ker viwìr ve wìr msònj, wùn à ntom símó' sí, a shíí fèn dzə se sí wáa kìn dzə'əm rá.

4. Wìr dzàm kér ghay fóo kè' kìn fóo tatí vintatì ve ví kin lim rá vee wun kòn.

24

Wìr dzàm kér ghay fóo meèmè fo shuu lim a yìí kifá ke wù konè, e tátí wùn à ghán sé lim se sí wáa dzə sì gheénén wùn à vishiíy ve bam vi, a meemè yee kè' fó ngàm ye yí wáa ker vilaámé.

25

1. Wìr dzàm kér ghay fóo a ker dzə'əm ye yí wáa dzə e gheénén fóo yìí é wùn wun wáa dzə e távín wùn à kfəə rəə, moo fó viyikìr, ndzəy, lav wùn à shív si, a vinyo veé shíí ve ví wáa sə wun, e kfən a ker ghay fo á wáa leéy fo wun e ghan sé kibun ke lim, se yásí, sé ndzəm, sé vɪŋkfə, sé vidzəənè kìn kighà' woó dzə'əm wo wù shaàne vitaáví vó.

2. Yìy wùn wàn kér ghay fó a ker leéy wùn àsá yee jeéyí. Wón adzəm ve a dzəən kìn é mvəm tátí vijin kìn é visàkii kér ghay rénrénj fó a dzə à kinèn é dzə'əm.

26

1. Wìr dzàm kér ghay fóo ye'éy ŋwà'. Yé'éy rəne kér fó a dzə kisán, a kí fèmm ghà'é le, e ŋkè'se á dzəə yìy ye'éy sho yíyìn. Ŋkè' ye'éy ye yíyìn rən kér fó a dzə kù fo wìr dzəm. Yé'éy fèr wùn à yé lime kér fó a dzə tèéter fo wìr dzəm. Yé'éy se tavkín sí se sí shaàn sìn si wiy a dzə fo wìr dzəm renrénj mo vífíí vó ví dzəən.

2. Shíí ŋwà'wo ye'éyíne kér fó a dzə fóo yìí é wìr kíy wùn à fóo tavír ghwəm yee kùm ghay wùn à vitaáví vé wìr msònj ví. Yí kér fóo kuyír yúnín, a lì vinyo fotèr, a kuyír vɪŋkar e vitúm vidzəm ví mvəm, e mvəm kfəə se wìr msònj kìn vitatì ve dzəə bìimé Nyù, e kdèn a tavír lim se kintatì ke vitum veé kitu ke nsay fó a lèmm nyaánj.

3. Atàr wùn ààyìyí kér ghay fóo sho' kfəə ye'éy ye dzə á wáa fo e wón véví.

27

1. Wìr dzàm kér ghay fó a tatí là kan e vinyò ve lìí woo wun wòn, e kfən a yu vijun ve fèr, a ker kilín fo kikuuyí ké vinyò ve á tàrìn ne kijun wùn à sé' və.

2. Wìr dzàm kér ghay fó dzə e kinèn fó yir wùn à fó sé' wo wù loòn fo wun fèr kìn dzə yé tàr vinyò, sánj wùn à yé fèr kiwoo.

28

Wìr dzàm kér ghay fó a ker nyaánj e wun wòn wùn á kitu ke nsay, e fí' a ker ghay wùn à vitaáví vó ví mo sá' rəne suuyìn.

29

1. Wìr dzè̀m kër fò a lìm, a dzè̀ e wun kilìṇ bì'fo dzè̀n fò cá'cá' fo dzè̀ wù kù̀yír kitú kfó là kinjivìr.
2. Mo wìr dzè̀m dìn ghay sìn wùn à vitaáví vé ví, wiy a sèr cá' vinyo vee mo nsər suuyì, e fí' a kìn kiiy wùn à ghvóme fo ghày wùn à vitaáví vé wìr á mó'ó wùn à fòo runér rénrén mo lì wo jun, nyaán woó wòn wùn à dzè̀m ye jun e wòn wo wìr dzè̀m kër ghay shoo ta'à.
3. Bó yò'dzè̀ a dìn ghay sìn wùn à vitaávi vin vi jeéy e shaà fo dzəə yee mo kintatì ke vitúm veé kitu ke nsay ki ta'à.

30

Ki nyo ki yò'dzè̀ shó e sa' fèn ke dzè̀ kitúm, kintatì kìn wír wù bìnèr jì kí fò wun vitaávi jì wù wàá yìi á kinyo ke kí laar á ghay sí wùn à vitaávi ví ve á saṇen é sa'fèn.
